

В світі радіології/В мире радиологии

РАДІОЛОГІЧНІ ЗАХОДИ ПЕРШОГО ПІВРІЧЧЯ

1. Всеукраїнські радіологічні форуми з міжнародною участю. Цього року у першому півріччі в Україні відбулися III Європейська Школа радіології (19-23 березня, м. Дніпропетровськ) та Школа-семинар "Променева діагностика захворювань скелетно-м'язової системи" (Київ, 12-13 квітня 2012 року), яка проводилась у рамках реалізації регіональних навчальних програм Міжнародного скелетно-м'язового Товариства (International Skeletal Society -ISS Outreach). Про Європейську школу у Дніпропетровську ми вже писали у "Радіологічному віснику №1/2012", тому більш докладно у цьому номері "Віснику" розповімо про школу-семинар, яка пройшла у квітні на базі Національної Медичної Академії Післядипломної Освіти ім. П.Л. Шупика. Її організаторами виступили Міжнародне скелетно-м'язове Товариство (International Skeletal Society -ISS Outreach), Національна медична академія післядипломної освіти ім. П.Л.Шупика, Асоціація радіологів України за фінансової підтримки компанії PHILIPS. Читати лекції українським радіологам приїхали визнані у світі спеціалісти, зокрема — Ричард В. Вайтхаус (Великобританія, керівник навчальної програми), Вільфред С.Г. Пе (Сингапур) та Юджин МакНеллі (Великобританія). Ними була прочитана низка змістовних лекцій на теми "Променева діагностика остеопорозу", "Радіографічні підходи до візуалізації пухлин кісток", "Роль МРТ в діагностиці новоутворень м'яких тканин", "МРТ суглобів стопи", "МРТ колінного суглоба", "МРТ плечового суглоба", "Сучасна візуалізація при операціях з заміни суглобів", але найбільший інтерес у слухачів школи викликали майстер-класи Ю.МакНеллі з ультразвукової діагностики кістково-м'язової системи людини, коли вони одночасно мали можливість спостерігати, як оператор ставить датчик у тому чи іншому дослідженні та які при цьому отримує зображення на моніторі ультразвукового сканера. Понад 350 українських радіологів з усіх регіонів країни приїхали послуhati відомих іноземних фахівців. Цьому сприяла безкоштовна участь у школі, що стало можливим завдяки тому, що всі витрати, пов'язані з проведенням школи-семинару, взяла на себе компанія PHILIPS, за що їй велика подяка!

1. Всеукраїнські радіологічні форуми. Серед заходів цього розділу, безумовно, на першому місці стоять IV Конгрес та школи Української асоціації фахівців ультразвукової діагностики, які пройшли у Севастополі 14-18 травня. Мабуть, найбільш ємна та змістовна інформація про ці заходи міститься у документі, який ми наводимо нижче.

м. Київ

м. Севастополь

**Звіт та Резолюція IV Конгресу та шкіл
Української асоціації фахівців ультразвукової діагностики
(Севастополь, 14-18 червня 2012 р.)**

Відповідно Статуту Української асоціації фахівців ультразвукової діагностики (УАФУД) за звітний період 4 роки, що минули з часу проведення III З'їзду УАФУД (Одеса, 9-11 червня 2008 р.) Президентом, Виконкомом, осередками та членами Асоціації проведена значна робота.

Під час IV З'їзду зареєстровано 92 делегати з усіх 27 адміністративних регіонів (квота 1:20 від членів УАФУД) та 524 учасників IV Конгресу та шкіл (464 з України, із них 109 з Києва), 14 з Росії, 4 з Білорусії, 1 з Хорватії, 4 з Німеччини, 5 з Франції, 1 з Австрії, 3 з Молдови). Було заявлено 42 лекції та 21 доповідь, 6 стендових доповідей. Виголошено 41 лекція та 21 доповідь, представлено 6 стендових постерів.

Проведено 3 школи, що включали школу та майстер клас з "Ультразвукової пренатальної кардіології", школу та майстер-клас з "Ультразвукової флебології", школу та 3 круглі столи з: "Інтервенції під УЗ-навігацією в гепатології, мамології, флебології, патології малих органів" та 24 майстер-класи.

Згідно затверджених Виконкомом плану заходів з реалізації рішень резолюції останнього III Конгресу, резолюцій щорічних конференцій систематично проводились всеукраїнські та регіональні науково-практичні конференції та семінари; школи, присвячені як окремим спеціальним напрямкам ультразвукової діагностики, так і загальним організаційно-методичним питанням, спеціалізовані виставки ультразвукового обладнання провідних світових та вітчизняних фірм-виробників.

УАФУД, як колективний член Асоціації радіологів України, брала активну участь у заходах, що проводились цим громадським професійним товариством, зокрема 14 квітня 2011 р. у позачерговому Пленумі АРУ. УАФУД взяла активну участь в щорічних "Радіологічних читаннях" та 4-му конгресі АРУ у 2009 р.

Спільно з Українським Допплерівським Клубом та Асоціацією мінімальної інвазивної та паліативної терапії (офіс — м.Донецьк, президент — к.м.н. Зубов О.Д.) УАФУД проведено 12 науково-практичних конференцій з міжнародною участю згідно з реєстром, діяльність якого значною мірою розширила та поглибила впровадження в практику сучасних високих ультразвукових технологій. Зокрема створені навчальні тренажери-фантоми для доплерографії та інтервенції вперше в СНД, фантоми для еластографії.

З ініціативи та за участю УАФУД систематично проводились всеукраїнські та регіональні презентації нових моделей ульт-

развукової діагностичної техніки виробництва всесвітньо відомих компаній, таких як "Дженерал Електрик", "Сіменс", "Філіпс", "Тошиба", "ЕЗАОТЕ", "Брюль і К'єр", "Самсунг-Медісон", "Алока", "Міндрей", "Соноскейп", "Соносайт", "Зонар", "Альпініон", "Сонікс", "СуперСоник Имаджинг", "Биосс" і такої провідної вітчизняної фірми-виробника, як "Радмир".

Разом з Асоціацією радіологів України УАФУД проводила систематичні виїзди відомих фахівців України до регіонів з лекціями для практичних лікарів відповідних спеціальностей.

УАФУД продовжила розробку стандартних протоколів ультразвукових досліджень в загальній візуалізації, флебології, ортопедії-травматології, нейровізуалізації, ехокардіографії (Українська асоціація фахівців з ЕхоКГ — асоційований член УАФУД, президент — д.м.н., Іванів Ю.А., офіс — м.Львів, 2007 р).

УАФУД активно підтримувала створення та діяльність навчальних центрів фірм-виробників. Відповідно до свого головного призначення УАФУД сприяла діяльності кафедр вищих навчальних закладів України, на яких викладаються курси з УЗД. Це Академії післядипломної освіти та медичні університети в Києві, Львові, Донецьку, Луганську, Одесі, Запоріжжі, Дніпропетровську, Сумах, Харкові, Тернополі, Івано-Франківську, в Буковинському та Закарпатському держуніверситетах.

УАФУД здійснювала інформаційну, в тому числі і через Інтернет-ресурс www.ultrasound.net.ua, та організаційну підтримку участі членів Асоціації в з'їздах та конференціях, які проводились за кордоном. За останні 4 роки значна кількість українських фахівців з УЗД виступала з доповідями або брала участь в професійних форумах в Австрії, Казахстані, Франції, Італії, Іспанії, Польщі, Туреччині, Росії, Білорусі, Узбекистані, Туркменістані, Грузії та в інших країнах.

УАФУД проводила роботу в напрямку залучення членів Асоціації до наукової роботи. За останні 4 роки ними захищено 2 докторських та 5 кандидатських дисертацій, надруковано близько 370 статей в журналах та спеціалізованих збірках наукових робіт.

Треба зауважити, що не всі заплановані заходи були виконані в повному обсязі. Так, не затверджені розроблені стандартні протоколи ультразвукових досліджень. Потрібне приведення їх по формі до вимог та категорій доказової медицини.

Не завершено створення нової редакції Наказу № 340.

З досягнутих планів Резолюції 2008 р.:

1. Остаточно сформована комп'ютерна база даних членів Асоціації,
2. Впорядкована діяльність щодо сплати членських внесків.

Незважаючи на певні недоліки, робота Виконкому за звітний період визнається задовільною (прийнято одностайно).

В голосуванні взяли участь 65 делегатів з 92 зареєстрованих, що склало більше ніж 2/3 (кворум є). Голосували за кандидатуру президента УАФУД Динника О.Б. (за — 64, проти — немає, 1 бюлетень не дійсний), голосували за Виконком складом в 11 осіб та за Ревізійну комісію складом 3 особи (за — 64, проти — немає, 1 бюлетень недійсний),

З метою підвищення відповідності діяльності УАФУД положенням Статуту IV З'їзд Української Асоціації фахівців з ультразвукової діагностики ВИРІШИВ:

1. Розробити та впровадити заходи щодо активізації діяльності та створення регіональних осередків УАФУД (Харківської, Чернігівської, Волинської, Сумської, Київської, Житомирської, Миколаївської областей та м. Севастополь).
  2. Розробити форму стандартного звіту, впровадити систему заслуховування та обговорення результатів діяльності осередків.
  3. Завершити перереєстрацію Статуту, Положень (РК, Рада), нового складу Виконкому та Ради Асоціації у органах держреєстрації.
  4. Розробити форму відносин з колективними та асоційованими членами УАФУД та створити відповідні умови до спільної діяльності.
  5. Створити реальний офіс УАФУД та зареєструвати нову адресу офісу, підписати Договір оренди офісних приміщень.
  6. Створити секцію молодих членів Асоціації, розробити відповідне Положення та план заходів щодо підтримки професійної діяльності молоді.
  7. Розробити механізм підтримки наукової і публіцистичної діяльності членів Асоціації.
  8. Затвердити стандартні протоколи УЗД у новій редакції з урахуванням вимог доказової медицини в комісії МОЗ України. Створити 2 методичні рекомендації: "УЗ діапелтика" та "УЗ еластографія". Розвивати напрямки УЗД остеопорозу.
  9. Поставити завдання головним спеціалістам провести аналіз показників статистичної звітності та надати пропозиції щодо їх оптимізації з урахуванням досягнень УЗД.
  10. Клопотати перед МОЗ України щодо збільшення місць для лікарів-курсантів на передатестаційних циклах та поширити роботу з безперервного навчання в школах в учбовому центрі УАФУД.
  11. Взяти активну участь в Конгресі АРУ УКР2012 та науково-практичних конференціях АРУ та УДК.
  12. Вчасно подати до МОЗУ заявки на проведення заходів УАФУД-УДК в 2013 р.
- У роботі IV З'їзду Української асоціації

фахівців з ультразвукової діагностики взяти участь доповідачі та слухачі з Австрії, Білорусі, Молдови, Німеччини, Росії, Франції, Хорватії.

Прийнято одностайно 14 травня 2012 року.

Президент УАФУД Динник О.Б.

Президент УДК Гуч А.О.

Секретар УАФУД Слободянюк І.Н.

Майже одночасно з Конгресом спеціалістів з ультразвукової діагностики 15-17 травня у санаторії "Місхор", який розташовано у с.м.т Кореїз, пройшли заходи Української асоціації спеціалістів з конвенційної рентгенодіагностики, комп'ютерної та магнітно-резонансної томографії — науково-практична конференція "Актуальні питання рентгенодіагностики, КТ, МРТ" та 5-ті курси Української школи безперервної післядипломної освіти в радіології "Променева діагностика захворювань голови та шиї", які цього року почалися з вітання професора Гончара О.А. з нагоди ювілею. Співорганізаторами цих заходів вже традиційно виступили Асоціація радіологів України, Національна медична академія післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика, Харківська медична академія післядипломної освіти та Кримський державний медичний університет ім. С.І. Георгієвського. Вже вдруге підвищувати свій професійний рівень та спілкуватися з колегами до "Місхору" приїхало понад 200 рентгенологів з майже усіх регіонів України. Протягом трьох днів вони прослухали 18 лекцій та 9 наукових доповідей, а також взяли участь у трьох майстер-класах. Зокрема під час роботи конференції та школи було розглянуто такі теми як "Роль КТ та МРТ у діагностиці деяких захворювань голови та шиї" (Рогожин В.О., Тимен Г.І., м. Київ), "Мікрофокусна рентгенографія в стоматології: можливості і обмеження" (Потрахов М.М., м. Санкт-Петербург), "Роль МСКТ в діагностиці судинної патології головного мозку та прилягаючих відділів" (Соколов В.М., м. Одеса), "Променева діагностика патології хребтних артерій у хворих з вертебро-базиллярною недостатністю" (Калашніков В.Й., м. Харків), "До питання забезпечення якості та безпеки радіологічних досліджень" (Коваленко Ю.М., м. Київ), "Вибір методу радіологічної візуалізації при патології голови та шиї" (Миронова Ю.А., м. Сімферополь), "Рентгенодіагностика шлунково-товсто-тонко-кишечних нориць" (Крадінов О.І., м. Сімферополь), "Рентгенодіагностика травматичних пошкоджень черепа" (Спузяк М.І., м. Харків), "МСКТ у діагностиці травматичних ушкоджень головного мозку" (Рогожин В.О., м. Київ), "Променева діагностика травматичних ушкоджень шийного відділу хребта" (Шармазанова О.П., м. Харків), "Головний біль нетравматичного генезу як показання до радіологічної нейровізуалізації"

с.м.т. Корейз

(Миронова Ю.А., м.Сімферополь), "Технологічні можливості підвищення якості та безпеки рентгенологічних досліджень" (Балашов С.В., м. Київ), "Променева діагностика рака гортані" (Дикан І.М., Логоніхіна К.Ю., м. Київ), "Променева діагностика синуситів" (Бабкіна Т.М., м. Київ), "Радіонуклідна діагностика пухлин головного мозку" (Макеєв С.С., м. Київ), "Сучасні можливості МСКТ та МРТ в діагностиці гострих інсультів головного мозку" (Рогожин В.О., м. Київ), "МРТ діагностика енцефалопатії у дітей" (Гончар О.А., Уралова Л.Т., м.Київ) та інші. Про змістовність програми заходів свідчить те, що не зважаючи на хорошу погоду та тепле море, у залі завжди було не менше семидесяти слухачів. Враховуючи хороші умови для проведення конференцій у санаторії "Місхор", достатню кількість учасників та їх активну участь у заходах, ухвалено рішення провести у цьому ж місці науково-практичну конференцію "Актуальні питання рентгенодіагностики, КТ, МРТ" та 8-мі курси Української школи

безперервної післядипломної освіти в радіології 26-28 вересня 2013 року.

Цього року виповнюється 15 років цифрових рентгеновських технологій в Україні. Саме цій події була присвячена Школа цифрових рентгеновських технологій, яка пройшла 15-16 червня у с. Кача, АР Крим. До програми школи було включено цикли занять (лекція-дискусія) з наступних тем: "Можливості підвищення ефективності роботи рентгеновських відділень при переході до цифрової технології візуалізації рентгеновських зображень" (Коваленко Ю.М., Київ), "Цифрова рентгенографія органів грудної порожнини" (Дереш Н.В., Тернопіль), "Цифрова рентгенографія органів черевної порожнини" (Миронова Ю.А., Сімферополь), "Цифрова рентгенографія опорно-рухового апарату" (Миронова Ю.А., Сімферополь), "Цифрова рентгенографія в педіатрії" (Урина Л.К., Київ), "Особливості використання та сервісного обслуговування цифрового рентгенодіагностичного обладнання" (Бала-

с. Кача

Сервісне обслуговування цифрових систем

1. Системи мають внутрішні програми автоматичного контролю
2. Цифрові системи мають контрольований вихідний зображення (зображення)
3. Цифрові системи мають протоколівати збої та зберігати збої
4. Можуть в навігаторному режимі контролювати параметри системи при контролі параметрів цифрової системи

шов С.В., Київ). Не зважаючи на те, що на першу Школу цифрових технологій приїхало небагато рентгенологів, є надія, що вона стане також традиційним навчальним заходом, на якому зможуть обмінюватися досвідом опанування цифровими технологіями представники різних регіонів та країн. Наступного року Школа також пройде у с.Кача 14-15 червня.

2. Регіональні заходи. Добре розуміючи невеликі можливості рентгенологів та рентген-лаборантів відвідувати всеукраїнські радіологічні заходи, у першому півріччі цього року керівництво Української асоціації спеціалістів з конвенційної рентгенодіагностики, комп'ютерної та магнітно-резонансної томографії спрямувало зусилля свого активу на роботу в регіонах. Семінари за участі лекторів із активу Асоціації пройшли у шести регіонах країни. Перший з таких семінарів відбувся у січні в Хмельницькому. Сюди приїхала команда лекторів на чолі з президентом УАРКТМРТ Рогожиним В.О., який прочитав слухачам 2 лекції: "Роль рентгенодіагностики на сучасному етапі розвитку радіології" та "Сучасні можливості комп'ютерної та магнітно-резонансної томографії при інсультах". Гостями було прочитано ще 3 лекції: "Організаційно-технічні шляхи забезпечення якості та безпеки рентгенологічних досліджень" (Коваленко Ю.М., Київ), "Ефективне використання клінічної радіології в педіатрії на первинному етапі надання медичної допомоги" (Урина Л.К., Київ) та "Головний біль нетравматичного ґенезу як показання до радіологічної нейровізуалізації"

м. Кіровоград

м. Луцьк

м. Хмельницький

м. Київ

(Миронова Ю.А., Сімферополь), — а від хазяїв з доповіддю на тему "Використання лінійної томографії для підтвердження переломів верхньої та нижньої щелеп у судово-медичній експертизі" виступила рентгенолог обласної лікарні Кіницька А.Я.

Програма семінару була доповнена дружнім спілкуванням у неформальній обстановці, що сприяло активному обміну думками між учасниками семінару. У лютому подібний семінар пройшов у Кіровограді, у березні — в Луцьку, Києві та Вінниці і у квітні — в Чернівцях. На жаль, не всі лектори змогли взяти участь у всіх семінарах: десь довелося програму заходу скоротити, десь — доповнити іншими доповідями. Але дуже важливо те, що всього в цих семінарах взяло участь понад 300 рентгенологів, які відчували, що їх Асоціація не тільки існує, але і щось робить.

У 2011 році Асоціацією було відновлено роботу з рентген-лаборантами, для яких у Полтаві пройшли дводенні курси рентгенологів "Забезпечення якості та радіаційної безпеки рентгенологічних досліджень". Зважаючи на позитивні відгуки про ці курси, було прийняте рішення провести такі ж самі курси в регіонах. Завдяки зусиллям віце-президента УАРКТМРТ Шармазанової О.П. перші регіональні курси для рентген-лаборантів пройшли в кінці березня у Харкові, у яких взяли участь близько 50 осіб, а у червні такі курси пройшли у трьох західних областях — Івано-Франківській, Закарпатській та Львівській. Всього за перші шість місяців цього року навчання на курсах пройшло близько 250 рентген-лаборантів. Як і у Полтаві, слухачам курсів було запропоновано 8 навчальних циклів за наступними темами: "Актуальні питання підготовки та атестації рентген-лаборантів. Особливості роботи рентген-лаборантів в кабінетах рентгенодіагностики, комп'ютерної томографії та маммографії. Права та обов'язки персоналу", "Нормативні документи, що регламентують проведення рентгенологічних досліджень. Документація рентгенівського кабінету. Організація роботи рентгенкабінету. Обов'язкові форми ведення документів", "Основні методи рентгенодіагностики. Характеристики рентгенівського зображення. Вибір фізико-технічних умов рентгенографії. Приймачі рентгенівського зображення", "Комплексне забезпечення якості рентгенодіагностичного процесу. Вимоги до якості рентгенівського зображення", "Фотолабораторний процес. Основні помилки персоналу при отриманні неякісних рентгенівських зображень", "Технічні параметри рентгенівського обладнання та їх вплив на якість рентгенівських зображень. Контроль технічного стану рентгенівського обладнання як важлива складова забезпечення якості рентгенодіагностичного процесу", "Радіаційний захист персоналу, пацієнтів та населення при проведенні рентгенологічних досліджень. Відповідальність рентген-лаборантів при проведенні рентгенологічних досліджень за виконання правил радіаційної безпеки", "Правила виконання рентгенологічних досліджень при полі травмах (нестандартні укладки, транспортна іммобілізація кінцівок, припинення кровотечі та протишоків дії)".

Кожний цикл проводився за схемою: первинне тестування слухачів — лекція — повторне тестування. Про доцільність проведення таких курсів свідчить те, що майже нікому зі слухачів у всіх містах при первинному тестуванні не вдалося набрати необхідні 75% правильних відповідей, а в середньому їх було близько 50%. Проте після лекцій рівень знань слухачів підвищувався на 15-25%. Найбільш складни-

м. Харків

м. Івано-Франківськ

м. Ужгород

ми для рентген-лаборантів були заняття з питань використання рентгенівського обладнання і отримання якісних зображень, проте після трьох циклів занять, присвячених цим темам, середній рівень вірних відповідей і за цими питаннями сягав 75%. Слід також зауважити, що у всіх регіонах, де проводилися курси головні рентгенологи дуже відповідально віднеслися до їх підготовки, а слухачі з зацікавленістю працювали на заняттях, що сприяло успішному їх проведенню. Потрібно також подякувати викладацькій групі у складі Кметюка В.М. (Івано-Франківськ), Коваленка Ю.М., Гендельмана А.П., Балашова С.В. (всі з Києва) та Дорошенка О.Н. (Луганськ), які не зважаючи на велику зайнятість, знайшли час проїхати з лекціями по чотирьох регіонах країни. Проводити такі курси в регіонах планується і в подальшому.

м. Львів

У якості висновку зауважимо, що план радіологічних заходів першого півріччя виконано на 100% і, навіть, трошечки більше. Сподіваємося, що всі їх учасники отримали щось корисне для себе. Щиро дякуємо всім спонсорам, завдяки фінансовій підтримки яких ми проводимо свої конгреси, конференції, школи і семінари! І до нових зустрічей у другому півріччі!

Динник О.Б.,
Коваленко Ю.М., Київ